

CESTA Z BEZMOCNOSTI

Šírenie kresťanstva sa dialo súbežne s pokračujúcim „zostupom“ vedomia ľudstva do hmoty, ktorý vyvrcholil koncom 19. storočia.¹ Tento zostup, aspoň vo svojom vrcholnom štádiu, nutne musel byť sprevádzaný úplným zastretím skutočnosti spätosti človeka s Bohom, ktorá dočasne prestala byť niečím ľuďmi živo uvedomovaným, bezprostredne prežívaným a každodenne zakúšaným. Ovocím toho je samostatný, svojbytný, seba-vedomý, v istom zmysle slova slobodný človek s vyvinutým silným egom, pozemským vedomím ja. Tým tento zostup v zásade splnil svoju úlohu a nasleduje výstup – „vyťahovanie“ vedomia ľudstva späť do duchovného sveta.² To, naopak, nevyhnutne bude spojené aj s postupným prebúdzaním, privádzaním³ ľudí k opätovnému uvedomeniu si skutočnosti spojitosti človeka s Bohom, vrátane jeho plnej závislosti na Ňom. Na základe skúsenosti sa pozornosť ľudí opäť začne vážne obracať ku kresťanstvu, v jeho základnej, svetskej podobe medzitým už pomerne rozšírenému. Ako to bude prebiehať?

V dnešných časoch sú ľudia – zrejme viac, než kedykoľvek predtým – náchylní a navyknutí spoliehať sa vo svojom snažení iba na vlastné sily a na svetské prostriedky. Avšak *len* spoznať niečo ako žiadúce a správne, rozhodnúť sa pre to a ísť za tým, to, samo osebe, už v dnešnej dobe prestáva stačiť – a bude to stačiť stále menej a menej. Z poznania a voľby, a ani z našej vôle totiž v nás ešte nevzniká *sila, schopnosť, ani spôsobilosť* zvládnuť to, čo sme si predsavzali, uniesť obeť, nároky a požiadavky, ktoré na nás z toho vyplývajú. Tu môže prísť pocit, neskôr vedomie bezmocnosti, nemohúcnosti

sami uskutočniť želanú zmenu – či už v sebe alebo vo svojom okolí – , akokoľvek po tom túžime a namáhame sa pre to. Stále naliehavejšie sa v nás ozýva vážna otázka po pôvode a zdroji ľudského rastu a vývoja, ľudských síl a schopností. Je to jeden zo spôsobov, ako nás Boh Otec privádza³ k Ježišovi Kristovi.

Pretože *len* si dávať dobré ciele, plány a predsavzatia – či už sa týkajú nášho osobného vývoja, alebo nášho pôsobenia navonok –, a zároveň pritom nepoznať, obchádzať alebo zanedbávať ten jediný spôsob, ako sa môžeme stať *schopnými, spôsobilými* tieto dobré úmysly aj uskutočniť, znamená pohybovať sa v rovine *Starého zákona* – ako o tom píše aj sv. Pavol: „Vieme, že zákon je duchovný, ale ja som telesný, zapredaný hriechu. Ani nechápem, čo robím, lebo nerobím to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím. (...) Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídli dobro; lebo chciem dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem. No ak robím to, čo nechcem, už to nerobím ja, ale hriech, ktorý vo mne sídli. Badám teda taký zákon, že keď chcem robiť dobro, je mi blízko zlo. Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom; ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohoto tela smrti? Ale nech je Bohu vďaka skrze Ježiša Krista, nášho Pána!“ – pretože, ako píše ďalej: „Čo bolo nemožné zákonu pre slabosť ľudskej prirodzenosti, to uskutočnil Boh (...)“⁴

O tejto ľudskej nemohúcnosti – *len* z vlastných síl a prostried-

kov opustiť „starého človeka“ a napredovať vo svojom vývoji – výslovne hovorí aj Ježiš: «Keď to učeníci počuli, veľmi sa divili a hovorili: „Kto potom môže byť spasený?“ Ježiš sa na nich zahľadel a povedal im: „Ľuďom je to nemožné, ale Bohu je všetko možné.“»⁵ Slovo spása, vykúpenie (!) sa týka aj nášho oslobodenia v tejto nemohúcnosti. Nám *samotným* nie je daná moc urobiť to. Jednou z úloh *Starého zákona* bolo práve ukázať ľudskú bezmocnosť v tomto smere.⁶ Nová zmluva, *kresťanstvo*, hovorí o tom jedinom východisku, o spôsobe, ako sa môžeme stať *schopnými* a *spôsobilými* nové veci aj uskutočňovať, vyvíjať sa a rásť – skrze Ježiša Krista a s Ním.

Zdôrazňuje to aj Rudolf Steiner v prednáške „*Ako nájdem Krista?*“ – že cesta k Nemu vedie cez uvedomenie si vlastnej bezmocnosti sami, *len* zo svojich síl zvládnuť to, na čo sme sa podobrali, a cez následné poznanie, že je to práve Ježiš Kristus, ktorý z tejto bezmocnosti prináša zmŕtvychvstanie: „Jak najdu Krista? K tomu musíme prodělat určité zážitky. Nejdříve si musíme říci: Chci tou měrou usilovat o sebezpoznání, jak to jen dokážu, jak je to pro mne možné podle mé individuální lidské osobnosti. Každý, kdo se snaží poctivě o takové sebezpoznání, nebude si moci dnes říci jako člověk nic jiného, než toto: Nemohu zvládnout to, oč se vlastně snažím; zůstávám se svou silou pozadu za tím, oč usiluji. Pociťuji svou bezmocnost vůči svému snažení. Tento zážitek je velmi důležitý. Tento zážitek by měl mít každý, kdo je ve věci sebezpoznání poctivý – zážitek jistě *bezmocnosti*. (...) Když pak tuto bezmocnost cítíme dosti silně, pak nadejde obrat. (...) v pocitu této bezmocnosti (...) můžeme cítit *Spasitele, uzdravující sílu*. (...) Hledáme-li tyto dva zážitky, nacházíme ve své vlastní duši Krista. To je zážitek,

jemuž jde lidstvo vstříc. Třeba je jenom sebezpoznaní a vůle k tomu, a také vůle k potření té dnešní nadmíru obvyklé pýchy, která člověku nedovolí, aby si všiml, že spoléhat se na své vlastní síly je s ohledem na tyto síly namyšlenost. Nejsme-li schopni cítit ve své vlastní pýše, že se stáváme vlivem svých vlastních sil bezmocnými, pak nemůžeme cítit ani smrt, ani vstání z mrtvých (...). Umíme-li však pociťovat *bezmocnost* i *znovupovstání* z této bezmocnosti, potom máme to štěstí, že nacházíme skutečný vztah ke Kristu Ježíši. (...) Hleďte v sobě, najdete bezmocnost! Hleďte, a potom, až najdete bezmocnost, naleznete i spasení z této bezmocnosti (...). Plný pocit vlastní nicotnosti, který se nás zmocní, přemýšlíme-li o vlastních silách beze vší pýchy, musí předcházet podnětu Kristovu. (...) Již na samotných drobnostech života můžeme cítit, jak je pravdivé, co zde říkám. Potom můžeme postoupit od těchto drobností k velkému zážitku bezmocnosti a vzkříšení z této bezmocnosti. (...) Krista nedosáhneme nějakým mudrováním nebo pohodlnou mystikou, nýbrž Krista můžeme dosáhnout jen tehdy, máme-li odvahu postavit se bezprostředně do života. V takovém případě musíte, moji milí přátelé, *cítit* svou bezmocnost (...).⁷ Ako hovorí sv. Pavol: „Lebo spasení ste milosťou skrze vieru; a to nie je z vás, je to Boží dar: nie zo skutkov, aby sa nik nevystatoval. Ved' sme jeho dielo (...).“ (Ef 2.8-10).

Inými slovami o tom istom píše aj apoštol Ján: „Ak hovoríme, že nemáme hriech, klameme sami seba a nie je v nás pravda. Ale ak vyznávame svoje hriechy, on je verný a spravodlivý: odpustí nám hriechy a **očistí nás** od každej nepravosti.“ (1 Jn 1.8,9). Teda nie my, ale **On** nás očistí od našich nepravostí.

Uvedené potvrdzuje, že človek *nemá* samoočistnú a samoslobodzovaciú, tj. samospasiteľnú (!) schopnosť – urobiť *sám seba* lepším alebo spôsobilým niečo uskutočniť. Ale *sám, bez nás* , to nemôže urobiť ani Ježiš Kristus. Ján to vyslovuje jednoznačne: „Ak hovoríme, že nemáme hriech, klameme sami seba a nie je v nás pravda. Ale **ak vyznávame svoje hriechy** (...).“ Toto je ten náš nevyhnutný príspevok a podiel – *seba poznanie* – a naňho nadväzujúce *vyznanie, spoveď* , ako jeho završenie, zvedomenie, pomenovanie, a zároveň aj vyjadrenie nášho postoja v danej záležitosti. Pretože ak by sme boli očistení a oslobodení od niečoho, čo si ani neuvedomujeme – buď vôbec, alebo nie ako niečo zlé –, potom by sa to udialo mimo nášho vedomia, mimo nášho „poznania dobra a zla“ a slobodnej voľby medzi nimi.

*Ja potešujem zarmútených,
a tých, čo poznávajú svoju slabosť,
povznášam k svojmu božstvu.*

Tomáš Kempenský: Nasledovanie Krista
III.57.17

Až potom, keď sme v sebe rozpoznali nejaké zlo, keď sme niečo v sebe spoznali *ako zlo* – vrátane predstavy o našej sebestačnosti a nezávislosti na Bohu – a vyniesli toto seba poznanie do vedomia natoľko, že sme schopní túto svoju nepravosť vyznať pred Ježišom Kristom, *až potom sú splnené podmienky a predpoklady, aby On mohol pristúpiť k nám, a očistiť, oslobodiť nás* od tej-ktorej necnosti či nepravosti, alebo nás posilniť pri nedostatočnosti a slabosti. Ale touto cestou musíme prejsť *vedome* spolu s Ním. *On* nás očistí – ale musí sa to udiať aj z našej vôle a pri našom vedomí. Takto človek postupne príjme od Ježiša Krista celé svoje vykúpenie, takže potom, na konci časov, bude

vedieť, komu a za čo má osobne ďakovať a oslavovať ho.

Je to milosť, ale to ešte neznamená, že to musí byť zriedkavosť, pretože je to vlastne nevyhnutnosť. Je to mystický zážitok, ale dostupný každému, kto má dobrú vôľu a obráti sa na Ježiša Krista ako na niekoho, kto jestvuje, kto je živý, prítomný, dosiahnuteľný, prístupný a ústretový – lebo On taký je! Ježiš Kristus prichádza – neviditeľný pre svet, ale vnímateľný pre tých, ktorí ho hľadajú – antroposofia otvorene oznamuje Jeho nadzmyslový príchod, dosvedčujú to aj protestanti⁸ a naznačujú to aj katolíci.⁹

„Kristus snesl obraz Boží, svetlo nejvyššieho ľudského já, z nebes na zem a človek jej môže, ale nemusí prijať; neboť Kristus si ce prebýva navždy s lidstvom, ale ne už jako všemohoucí Pán světů, ale jako tichý, pomáhající a důvěřující přítel. Nepřišel, aby člověka přetvořil proti jeho vůli a bez jeho přičinění.“¹⁰

V tomto vzťahu hrajú dôležitú, možno kľúčovú úlohu dve veci. Jednak priama *spoveď* Ježišovi Kristovi v duchu Jánových slov v 1 Jn 1.8,9, a tiež *pokora* v zmysle prijatia do nášho života skutočnosti našej závislosti na Bohu, na pomoci, poučení, posile a očistení od Ježiša Krista, pokora, ktorú uskutočňujeme tým, že vo chvíľach slabosti a bezmocnosti nezabúdame a nemeškáme priznať si to a obrátiť sa s prosbou o pomoc k Nemu.

Poznámky: ¹ 2 Sol 2.1-12 * ² Jn 12.32 * ³ Jn 6.44-45 * ⁴ Rim 7.14,15,18-25; 8.3 * ⁵ Mt 19.25,26; Mk 10.26,27; Lk 18.26,27. * ⁶ Rim 3.19-20 * ⁷ Rudolf Steiner: *Jak najdu Krista?* , Spolek přátel Obce křesťanů, Praha, 1996, str. 62-66 a 71. * ⁸ C.A.Coates: *Jasná Hvězda Ranná.* * ⁹ Pápež Ján Pavol II. hovoril, že 21. storočie bude storočím svedkov – teda bude o čom svedčiť. * ¹⁰ Pavel Kříšťan: *Poselství Vánoc.* IOANES, Břežnice, ČR, 1998, str.12.

Zostavil: Peter Kmetek.